Nº. 18. Donderdag 2 Mei 1918. 18de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST", TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Bede om Hulp.

Wie helpt een oppassend West-Indisch jongmensch tijdelijk aan een voorschot van vijfhonderd gulden, ten einde dit jaar zijne studiën aan een Zeevaartschool te kunnen beëindigen?

Bedoeld jongmensch heeft reeds zijn diploma als 2e stuurman behaald, doch zit thans zonder middelen wegens het ontbreken van alle gemeenschap met onze West-Indische Kolonie. Volgens oordeel van den Directeur dier Zeevaartschool zijn zijne studiën zeer bevredigend, en is een gunstige uitslag te verwachten. In dat opzicht kan dus de terugbetaling van het voorschot als verzekerd worden beschouwd.

Het zou dus jammer zijn, wanneer hij door de tegenwoordige ongelukkige omstandigheden gedwongen zou worden, zijne studiën te staken.

Nadere inlichtingen te bekomen aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Commissie voor West-Indië.

Verslag over het jaar 1916.

Tot de Commissie traden als nieuwe leden toe: Mevrouw Ph. Gravin—Douair. Van Heerdt tot Eversberg—Quarles van Ufford, Mevrouw L. Romeyn—Tückermann, Mevrouw G. T. J. van Aalst—Koopman en de heer G. C. D. d'Aumale Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Daarentegen ontviel aan de Commissie het lid, de heer Jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk, die zich wegens drukke werkzaamheden genoodzaakt zag voor het lidmaatschap te bedanken.

Ten einde ten behoeve der Commissie partij te kunnen trekken van de kennis en ervaring van de in West-Indische koloniën belangstellende personen, zonder aan de samenstelling der Commissie meer uitbreiding te geven dan voor hare werkzaamheden doelmatig is te achten, heeft de Commissie aan het Hoofdbestuur van „Oost en West" voorgesteld, te bepalen, dat deze personen kunnen worden benoemd tot Adviseur der Commissie voor West-Indische zaken, met de bedoeling, dat zij op eigen initiatief adviezen of voorstellen tot de Commissie kunnen richten, en hun advies ook door den Voorzitter der Commissie namens deze kan worden gevraagd.

Vergaderingen werden gehouden op 16 Februari, 24 Mei, 20 September en 21 December. Ten aanzien van deze vergaderingen valt het volgende op te merken:

In de eerste vergadering deed Mevrouw Van Heerdt, destijds nog geen lid der Commissie, belangrijke mededeelingen van hare ervaring in Suriname, voornamelijk omtrent toestanden bij den grooten landbouw en op het gebied der immigratie.

In de tweede bijeenkomst zag de Commissie de heeren H. J. van Hasselt en A. M. A. ter Laag als gasten in haar midden.

Eerstgenoemde, Chef van het Gouvernements Caoutchouc-bedrijf in Nederlandsch-Indië, was kort te voren van eene reis naar Suriname, in opdracht van den Minister van Koloniën, teruggekeerd, en deelde der Commissie zijne indrukken mede, voornamelijk omtrent de levensvatbaarheid van verschillende cultures in Suriname, en de voorwaarden, voor loonende exploitatie naar zijne meening te vervullen.

Door den heer Ter Laag werden, aan de hand zijner ervaring bij sommige takken van handel en nijverheid in de kolonie, belangwekkende mededeelingen gedaan.

Wat verder de bemoeiingen der Commissie betreft, stelde zij zich in verbinding met den heer Mr. W. Dyckmeester, Voorzitter der Surinaamsche Landbouw-vereeniging, ten einde de in planterskringen in de kolonie heerschende meening te vernemen aangaande de doeltreffendheid der bestaande bepalingen op de immigratie en hare toepassing in de praktijk.

Verder beijverde zich de Commissie om van een aantal personen en corporaties hier te lande, belanghebbende bij den grooten landbouw in Suriname, instemming te verkrijgen met het bij den Voorzitter gerezen denkbeeld, om een geschikt en bevoegd persoon, met de aanwerving van werkkrachten op Java vertrouwd, eene reis naar Suriname te doen ondernemen, teneinde zich aldaar volkomen op de hoogte te stellen van de behoeften van den landbouw. Men stelde zich voor, dat zulks aan de werving der arbeidskrachten op Java ten goede zoude komen.

Nadat van de instemming hier te lande met bovengenoemd denkbeeld in voldoende mate was gebleken, werd de ter zake gevoerde correspondentie ter kennis gebracht van den Voorzitter der Surinaamsche Landbouw-vereeniging en van den Minister van Koloniën.

Hoewel de omstandigheden er niet toe hebben geleid, dat aan het door de Commissie geopperde denkbeeld uitvoering werd gegeven, zoo heeft het toch in de Surinaamsche planterskringen waardeering gevonden, dat belanghebbenden hier te lande bereid waren gebleken, krachtdadig en zoo noodig met geldelijke offers tot eene betere oplossing van het immigratie-vraagstuk mede te werken, en dat deze Commissie daarbij de leiding had genomen.

De Voorzitter woonde op uitnoodiging van den nieuw benoemden Gouverneur van Suriname, den heer G. J. Staal, een vergadering bij, welke op aandrang van dezen door een aantal vooraanstaande personen op het gebied van handel en industrie hier te lande, werd gehouden en tot de stichting van het Suriname-Studie-Syndicaat leidde.

Kort voor het vertrek van den nieuwen Gouverneur naar zijne standplaats, had de Commissie, daartoe door het Hoofdbestuur van „Oost en West" in staat gesteld, het voorrecht, den heer Staal met zijne echtgenoote en dochter in het hotel „De Twee Steden" alhier in haar midden te zien.

In de toespraak, bij deze gelegenheid door den

Voorzitter der Commissie tot den optredenden landvoogd gericht, welke in haar geheel in het *Koloniaal Weekblad* van 26 October 1916, No. 43 is opgenomen, werden hem de gelukwenschen der Commissie met zijne benoeming betuigd, en de goede verwachtingen uitgesproken, welke de Commissie voor het belang van de Kolonie van zijn optreden koesterde; op deze rede werd door den heer Staal op warme en van groote waardeering getuigende wijze geantwoord.

Ten slotte verdient vermelding dat door eenige leden der Commissie pogingen werden in het werk gesteld om den afzet hier te lande van producten der huis-industrie in de West-Indische Koloniën, voornamelijk kant- en vlechtwerk, te bevorderen, voor bevordering der hoeden-industrie met het Departement van Koloniën in gedachtenwisseling werd getreden, en geijverd werd voor de bestrijding van de muskietenplaag in Suriname met behulp van ijzergaas.

De wnd. Voorzitter,
W. J. COHEN STUART.
De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Verslag over het jaar 1917.

Tegenover het uittreden van den heer De Jong van Beek en Donk, reeds in het vorige jaarverslag vermeld, stond de toetreding van den heer J. S. C. Kasteleyn, leider van het, eveneens reeds in het vorige verslag vermelde *Suriname-Studie-Syndicaat.*

Tot groot leedwezen der Commissie was gedurende het geheele verslagjaar de Voorzitter, de heer J. W. van Aalst, door ongesteldheid verhinderd aan hare werkzaamheden deel te nemen.

Nadat het voorstel in zake de benoeming van Adviseurs, in het vorig jaarverslag vermeld, door het Hoofdbestuur was aangenomen, werden op voordracht der Commissie, Mevrouw G. van Beresteyn-Tromp en de heer Mr. Dr. C. F. Schoch, tot Adviseurs benoemd, welke benoeming zij aanvaardden.

Vergaderd werd op 15 Februari, 28 Juni, 27 September en 21 December. De eerste vergadering werd bijgewoond door den heer Kasteleyn, als gast, die bij deze gelegenheid zijn opvatting mededeelde van hetgeen voor den opbloei van Suriname kon worden gedaan.

Wat de werkzaamheden der Commissie aangaat, hebben het nagenoeg geheel achterwege blijven van direct scheepvaart-verkeer met West-Indië tengevolge van den verscherpten duikbootoorlog, en de daarmede samenhangende gebrekkige postverbinding natuurlijk zeer belemmerend daarop gewerkt.

Vanwege de Surinaamsche Landbouw-Vereeniging werd de Commissie in kennis gesteld van een ontwerp Kon. Besluit tot regeling van de zaken, de immigratie in Suriname betreffende, dat, zooals later bleek, door den Gouverneur in handen van het bestuur der genoemde vereeniging gesteld was.

Door de leden der Commissie, den heer Kasteleyn en Mevrouw Van Heerdt, ieder afzonderlijk, werd deze aangelegenheid in studie genomen, als gevolg waarvan zij hunne opmerkingen in nota's vastlegden. Juist was door de Commissie besloten, den inhoud dezer nota's ter kennis te brengen van de Landbouw-Vereeniging in Suriname, toen de Commissie van het bestuur der Sur. Landbouw-Vereeniging uitvoerige memorie ontving, waaruit bleek, dat dit bestuur geenszins met het bedoelde ontwerp instemde: hetgeen ertoe leidde, dat aan de verzending der nota's Kasteleyn en van Heerdt voorloopig geen uitvoering werd gegeven.

De Wnd. Voorzitter,
W. J. COHEN STUART.
De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Verslag over het jaar 1917

van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden.

Gedurende het jaar 1917 werden door den Inlichtingdienst (Informatie-bureau) van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 alhier, verstrekt 215 schriftelijke en 84 mondelinge inlichtingen, dus minder dan in 1916, hetgeen in hoofdzaak is te wijten aan den oorlog en aan de slechte verbinding met Indië.

De ingewonnen informatiën behooren tot de volgende rubrieken:

	Schriftelijk.	Mondeling	Totaal.
Betreffende betrekkingen in het algemeen	17	2	19
Betreffende Gouvernements betrekkingen	88	36	124
Betreffende particuliere betrekkingen	38	19	57
Betreffende de reis naar, het leven, de kleeding en de toestanden in Indië	8	4	12
Betreffende bepaalde plaats of landstreek	7	2	9
Betreffende maatschappijen, ondernemingen, personen	12	4	16
Betreffende brochures, boekwerken over Indië en over betrekkingen aldaar	17	3	20
Betreffende de opleiding tot, studiekosten en vereischten tot ambten, bezoldiging, pensioen	21	6	27
Betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	7	8	15
	215	84	299

Bovendien werden nog steeds tal van inlichtingen ingewonnen over pensions, baboes, over andere plaatsen in Nederland, enz. en werd een druk gebruik gemaakt van de gelegenheid om inlichtings-boekjes, door ons uitgegeven, te koopen.

Vele gemobiliseerden kwamen mondeling informeeren naar gouvernements- of partikuliere betrekkingen in Indië, welke voor hen te verkrijgen zouden zijn. De brochure „Overzicht van betrekkingen in Nederlandsch-Indië, waarvoor met lands steun wordt opgeleid", welke door het Departement van Koloniën is uitgegeven en gratis door ons bureau wordt verstrekt, wordt veel gevraagd.

Omstreeks het midden van het verslagjaar verscheen bij ons het boekje No. 9 bis. „De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië", dat een verbeterde uitgave is van No. 9, in 't bijzonder wat betreft de opleiding van stuurlieden. De Heer W. C. B. Wintgens was ook thans weder bereid deze brochure samen te stellen.

Eerst tegen het einde van het jaar verscheen het boekje No. 11, „De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige bergcultures in Nederlandsch-Indië" van de hand van den heer C. J. J. van Kempen, dat dadelijk veel aftrek vond.

Intusschen had de Minister van Koloniën een herdruk van het boekje No. 1: „De Bestuursambtenaar in Ned.-Indië" wenschelijk geoordeeld en aan de Vereeniging „Oost en West" doen vragen of zij zulks wilde bewerkstelligen in samenwerking met de aan het Departement werkzaam zijnden Heer L. E. Dom van Rombeek, zullende de kosten voor 's Lands rekening genomen worden. Hiertoe werd besloten en heeft het Informatie-bureau, in samenwerking met genoemden Heer, de met verlof zijnde ambtenaren B. B., de Heeren C. A. Schnitzler en H. T. Damsté kunnen overhalen, om over den werkkring van den bestuursambtenaar op Java en op de Buitenbezittingen een overzicht te geven, ten behoeve van de leerlingen der hoogste klassen van Gymnasia, Hoogere Burgerscholen 5 j. c. en Hoogere Handelsscholen; ter opluistering zijn een achttal photo's ingelascht. Het boekje is algemeen gunstig beoordeeld, kwam in het begin van dit jaar uit en valt zeer in den smaak van het publiek.

Evenals in vorige jaren, ondervond het Informatiebureau steeds de meeste medewerking van de 9e afdeeling van het Departement van Koloniën. Alle advertenties van de Staatscourant, die betrekking hebben op aanvragen om personeel voor den Indischen dienst en waarvan ons overdrukken werden toegezonden, werden in het Koloniaal Weekblad gepubliceerd.

's-Gravenhage, 12 April 1918.

De Secretaris van den Inlichtingdienst,
J. L. VAN GENNEP.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Japansche sakee (jenever).

Van de hand van Dinges verschenen in het *Soer Hbl.* een paar brieven met bovenstaand opschrift. Door de Engelsche autoriteiten in de Straits zijn maatregelen genomen om aankoop van ondernemingen door vreemdelingen te voorkomen.

Daarover is de heer Endo Takao alles behalve gesticht, immers, al is volgens hem de ontwikkeling van den handel in de ,,South sea'' van groot belang, hij betwijfelt — en waarschijnlijk terecht — of de Japansche goederen, in verband met hun kwaliteit en prijs, in staat zullen zijn, om de verkregen afzetgebieden en den daarmede veroverden invloed, te behouden.

Daar cultuurondernemingen blijven, acht hij deze beter dan handelsbetrekkingen geschikt om den Japanschen invloed naar het Zuiden uit te breiden en te behouden.

Aangaande N. O. I. betoogt de hr. Takao, dat de Hollandsche regeering steeds ongaarne de Japanners in Indië ziet komen, doch dat het haar tot nog toe ontbroken heeft aan een motief om ze uit te sluiten. Nu de Engelsche regeering voorgegaan is, acht hij het zeer wel mogelijk, dat de Nederlandsche zal volgen en den Japanners de gelegenheid ontnemen zich in de Stille Zuidzee en de Hollandsche bezittingen te vestigen. Het is zijn grootste verlangen, ,,dat het Japansche volk te wapen zal loopen, om een satisfactie gevende oplossing van deze kwestie te verkrijgen'', en ,,dat het Japansche gouvernement te gelijkertijd meer moeite zal doen, om de ontwikkeling der Japansche natie in de toekomst te vergemakkelijken.''

Nu zou men denken, dat de Japansche wet dan wel zeer vrijgevige bepalingen moest bevatten aangaande het recht van vreemdelingen om bezittingen in Japan te koopen.

Volgens den hr. Dinges echter staat in het Japansche Burgerlijk Wetboek: ,,Foreigners cannot enjoy the ownership of land and they do not enjoy the franchise even in purely local matters.''

Maar overkomt den Japanner zelf iets van dien aard, dan — schreeuwen maar, jongens!

Ook heeft de briefschrijver het over ,,*Vervalsching van Handelsmerken*'' en brengt daartoe in herinnering de praktijken van een Chinees te *Soerabaja*, die het fabrieksmerk van een Japanschen importeur, dat de *kaintjes* (Katoenen stofjes) tot een zeer gewild artikel maakte, als het zijne liet deponeeren en daarna niet alleen verderen invoer en verkoop voorkwam, maar ten slotte zelfs een civiele actie tegen den oorspronkelijken bezitter begon, wegens namaak.

,,Ik heb'', aldus de hr. Dinges, de eerlijkheid bewonderd van de autoriteiten, die, zelf niet kunnende ingrijpen, de zaak bij den Directeur v. Landbouw, Nijverheid en Handel hebben voorgebracht, die intusschen ook niets aan de zaak heeft kunnen veranderen.

Maar *ik* heb mij er over verheugd, en vele anderen met mij, dat het juist een Japanner was, die op een dusdanige wijze, en nog wel door een Chinees, het kind van de rekening werd.''

Het is toch bekend, dat veel Japanners er een winstgevende sport van maken om in Japan gunstig bekende merken, die er nog niet geregistreerd werden, op eigen naam te doen inschrijven en daardoor den invoer van aldus gemerkte goederen of artikelen voor anderen onmogelijk te maken. Eenige maanden geleden werd een groote optische fabriek in Amerika daar nog dupe van.

Daarom aan alle Hollandsche fabrikanten, die naar Japan exporteeren, de waarschuwing, om alvorens met zaken te beginnen, hun handelsmerken door een der vele ,,patent-agents'' te laten inschrijven. ,,Op een fatsoenlijke'' behandeling in gevallen, waarin de wet niet voorziet, behoeft men als vreemdeling in Japan niet te speculeeren.

Zaken-moreel in Japan, tida ada!

Maar als een Japanner zelf iets van dien aard overkomt......... Schreeuwen maar, jongens!''

Hoogovenbedrijf in Indië.

We staan in het teeken van het hoogovenbedrijf. In Holland zijn de debatten gaande over de kwestie, of de Staat voor eenige millioenen deel zal nemen in de belangrijke som, die noodig geacht wordt voor een hoogovenbedrijf hier te lande, waarvoor reeds 17½ mill. bijeengebracht is. Zou de zaak blijken voldoende levensvatbaarheid te hebben, zoo zou het een klein stapje zijn in de richting van economische onafhankelijkheid. Opmerkelijk is het, dat de kwestie van een hoogovenbedrijf ook in Indië meer en meer de gedachten in beslag neemt. Onlangs hadden we gelegenheid daarop reeds even de aandacht te vestigen.

Naar aanleiding van de ,,Brieven van Celebes'' in het *Soer Hbl.* willen we over de vondst van de belangrijke velden bruin-ijzererts een en ander meedeelen.

Het belangrijkste der velden, die voorkomen tusschen het *Toewoetie-meer* en *Malili* op het Zuid-Oostelijk schiereiland van Celebes, is grondig onderzocht.

De velden, waarin het erts voorkomt in lagen van gemiddeld 1 M. dikte, beslaan te zamen een oppervlakte van ± 232 HA. De aardachtige poreuze brokken bevatten ongeveer 50 pct. ijzer, zoodat er waarschijnlijk ruim 10 millioen ton voorhanden is.

Het gehalte aan phosphorus bedraagt slechts 0.06 pCt., doch het aluminiumgehalte is abnormaal hoog, wat tot moeilijkheden aanleiding kan geven, welke echter grootendeels te overwinnen zijn.

Daar ijzer en staal onontbeerlijk zijn voor bijna elken tak van industrie, is de ontdekking voor Indië van het hoogste gewicht.

IJzer is er, zoodat men nu kan toonen, ,,dat het geroep om een economisch onafhankelijk Indië niet louter leuze is, dat daarachter werkelijk het ernstige verlangen en de krachtige wil schuilen, elke zich voordoende gelegenheid aan te grijpen, om Indië's economische positie op een breeder, krachtiger grondslag te vestigen, en door middel eener gezonde, doel-bewuste politiek tot een hoogte op te voeren, die Indië de onafhankelijke positie zal doen innemen, waartoe het door zijn enorme natuurlijke rijkdommen is voorbeschikt.''

Zal men het particulier initiatief den vrijen teugel laten? Zal de staat zelf de zaak ter hand nemen, of zal hij, evenals in Djambi, particuliere exploitatie toestaan, waarbij hij zich een behoorlijk aandeel in de winsten en een mogelijkheid tot strenge controle verzekert?

In allen gevalle is het wenschelijk, dat de exploitatie vlug en krachtig ter hand genomen wordt.

Gaat men tot de stichting van een hoogovenbedrijf over, zoo dringt de vraag zich op, waar dit gevestigd zou moeten worden en hoe men de daarvoor benoodigde cokes zou kunnen verkrijgen.

De briefschrijver meent, dat het laatste bezwaar grootendeels kan worden ondervangen door de electrische bereidingswijze toe te passen, wat bovendien nog dit enorme voordeel biedt, dat men de centrale zal kunnen drijven door gebruikmaking van de waterkracht van het *Toewoetimeer* of een der talrijke bergriviertjes.''

In het gebrek aan werkkrachten zou schr. wenschen te voorzien door invoer van contractkoelies van Java, dan wel door dwangarbeiders aan het werk te zetten, zooals dit in de Ombilin-mijnen geschiedt.

Op de tribune.

In verschillende Indische bladen hebben lange artikelen gestaan over den strijd door pastoor Korndörffer te *Semarang* in het leven geroepen ten gevolge van de uitgifte van een brochure, waarin aangedrongen werd op de oprichting van een bijzondere jongensschool te Semarang. In die brochure schijnt de pastoor eenige minder welwillende opmerkingen gemaakt te hebben over het neutraal onderwijs. Van verschillende kanten kwamen de verdedigers van het neutraal onderwijs op de bres, en ten slotte werd pastoor Korndörffer uitgenoodigd om in een openbare vergadering zijn beschuldigingen waar te maken.

De Loc. bespreekt die laatste bijeenkomst en vindt het jammer, dat het priesterambt, dat voor des pastoors aantijging jegens het neutraal onderwijs geen beletsel bleek, zich tegen een openbare verantwoor-

ding te verzetten scheen. „Te meer jammer, omdat pastoor K o r n d ö r f f e r ook nog na zijn bewijsarme verdediging tegen onze veroordeeling van zijn brochure, in geschrifte het heeft voorgesteld, alsof de zaak naar gemeene overtuiging ten zijnen gunste ware beslecht", terwijl hij geen tittel van bewijs heeft kunnen bijbrengen, dat de neutrale school is, zooals hij haar beschreef.

Als pleitbezorger voor den afwezigen pastoor trad op de hr. S m i t s, die zelf bij het neutraal onderwijs werkzaam, „zijn dubbelzinnige positie ten spijt, heeft getracht de aangevochten brochure in bescherming te nemen". In plaats van categorisch gevraagde bewijzen, kreeg de vergadering vage beschouwingen te hooren over het *stelsel* der neutrale school. Het eenig tastbaar bewijs van haar gebrek aan neutraliteit, dat te voorschijn gebracht werd, was, dat in haar bibliotheken wordt gedoogd...... *De Negerhut van Oom Tom*, welk wereldhervormend werk *op den Index* staat.

„En dan bleek ook uit het debat, dat de pastoor aanstoot heeft genomen aan een leerboek over planten dierkunde. De „lichtbewogen knaap" mag zelfs het sublieme wonder van de bevruchting en de ontkieming in de plantenwereld niet kennen. En......... bij het geschiedenis-onderwijs behoorde te worden gezwegen over de Hervorming".

Vertegenwoordigers van lager en middelbaar neutraal onderwijs hebben met overtuiging de neutrale school verdedigd, terwijl de voorzitter er voor waakte, dat de katholieke geloofsovertuiging niet gekrenkt zou worden.

Het is goed, dat de voorstanders van neutraal onderwijs spontaan te hoop zijn geloopen om te getuigen: Wij erkennen uw goed recht op eigen onderwijs, maar laat het onze onaangetast — of bewijs wat gij beweert!

Het woord van Minister Cort van der Linden: „De volkskracht, die tot heden verspild wordt in voortdurenden en onvruchtbaren schoolstrijd, kan veel beter worden omgezet in een levende kracht, tot verheffing van ons volk", geldt ook voor Indië.

Voor de katholieke zaak zou het geen winst zijn, indien voortgegaan werd in de te onzaliger ure ingeslagen richting. *De Loc.* meent uit de houding van een katholiek orgaan als de *Java-Post* te mogen afleiden, dat men in toonaangevende katholieke kringen met het optreden van pastoor Korndörffer verlegen is, wat die kringen tot eer strekt. Meer nog dan in het moederland is in Indië verdraagzaamheid plicht.

Suriname.

Bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1918 in de Tweede Kamer op 9 April hebben de Surinaamsche planters menige veer moeten laten in handen van den heer *Sibinga Mulder*.

En in „*De Indische Mercuur*" van 12 April heeft deze heer het plukken voortgezet. Moet men hem gelooven dan zou de Surinaamsche planter zich geheel op zijn (d.i. des planters) ervaring verlaten en die „als het hoogste en beste, ja als een soort talisman vereeren", en niets weten en willen weten van rationeelen landbouw. Maar men behoeft hem niet te gelooven. Neen, de doorsnee-Surinaamsche planter wil gaarne van anderen leeren. Wij herinneren ons de lessen in landbouwkunde, die eenige jaren geleden door het personeel van het landbouw-departement te Paramaribo gegeven werden voor planters en het waren niet alleen melkmuilen, die op de schoolbanken zaten. Maar zij hebben terecht geen vertrouwen in *allen*, die zich zelf deskundigen noemen.

Eenige jaren geleden gold de „inkappingsmethode" als *de* wetenschappelijke bestrijdingswijze van de krullotenziekte der cacao. De boomen moesten tot op den stam ingekapt worden. De van „rationeelen landbouw" niets wetende planters — wier financiën bovendien zulke proefnemingen niet veroorloofden — vroegen zich af welke grond er bestond om aan te nemen, dat de opnieuw tot boomen uitgegroeide stompen niet weer besmet zouden worden. Dat was niet zoo heel dom. In het verslag van den plantkundige van het landbouwdepartement,, *Dr. G. Stahel*, over 1916, lezen wij: „Het afgeloopen jaar heeft getoond, dat bij een nauwgezet en zorgvuldig gecontroleerd afzoeken der krulloten, van zieke bloeiwijzen en van de versteende vruchten het bespuiten der boomen met Bouillie bordelaise achterwege gelaten kan worden".......

„De krullotenbestrijding is daardoor zeer eenvoudig geworden, daar behalve een mes of een schaar geen verdere instrumenten of chemicaliën noodig zijn."

Van „inkapping" wordt niet eens meer gesproken. En te denken dat er „deskundigen" geweest zijn, die in overweging hebben gegeven de planters tot die inkapping te *dwingen*. Merkwaardig! de door *Dr. Stahel* aanbevolen bestrijdingswijze gelijkt op een haar op die welke door de planters werd toegepast...... van den beginne af.

Het is ons doel niet de planters te stijven in hun beweerden weerzin tegen „rationeelen" landbouw. We zouden hun daarmede geen dienst bewijzen en ze zouden zoo verstandig zijn zulk een onwijzen raad niet op te volgen. Neen, ze moeten vertrouwen stellen in wetenschappelijk onderzoek, maar daarbij in het oog blijven houden dat tropische landbouw voor een zeer groot deel op practische ervaring berust. Een tweetal jaren geleden lazen wij in de dagbladen het verslag van een voordracht door *Dr. Z. Kamerling*, docent aan de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen (op 30 Maart 1916 gehouden) over „Practische ervaring en wetenschappelijk onderzoek in den tropischen landbouw." Is deze voordracht in druk verschenen, dan zouden wij de Surinaamsche planters aanraden die te lezen en ernstig ter harte te nemen.

De heer *Sibinga Mulder* verklaarde in zijn rede in de Tweede Kamer (vergadering van 9 April, Handelingen, blz. 2212) dat „de cacao-cultuur, eens bijna ten doode opgeschreven, herleeft door beteren landbouw, trots die veelgeroemde ervaring."

„*Door beteren landbouw*"; zegt de heer *Sibinga Mulder* hier niet meer dan hij kan verantwoorden?

„Het bacovendrama heeft den landbouw in Suriname ontegenzeggelijk vooruitgebracht, de waarde van goede grondbewerking onomstootelijk vastgesteld." De groote waarde van goede grondbewerking op den voorgrond stellende, klinkt het wel vreemd dat die door de geheel *mislukte* bacoven-cultuur onomstootelijk zou zijn vastgesteld.

In zijn evengenoemd artikel in „*De Indische Mercuur*" schrijft de heer *Sibinga Mulder* van den Surinaamschen planter: „Ook als straks de zoo vurig begeerde hulp voor den landbouw er zal zijn, n.l. landbouw-crediet, zal hij zich er tegen verzetten dat dat crediet ook leiding zal willen geven aan het bedrijf waar het zijn geld in steekt en hem natuurlijk met inachtneming van factoren, die een gezond landbouwbedrijf beheerschen, aan eene bepaalde cultuurmethode, een bepaald bedrijfsplan, een bepaalde boekhouding, een bepaalde bedrijfscontrôle zal binden."

Van dat verzet gelooven wij niets. Ook bij de bacoven-cultuur hadden de planters zich te onderwerpen aan allerlei voorschriften. En is deze verwachting van den heer *Sibinga Mulder* niet in strijd met hetgeen hij daaraan laat voorafgaan, dat n.l. de oorzaak van het ontbreken van de practische ervaring van *rationeelen* landbouw niet ligt aan gemis aan goeden wil of intellect maar aan het feit, dat goed landbouw-crediet er ontbreekt, al jaren lang, en de planter noodgedwongen tot allerlei lapmiddeltjes zijn toevlucht heeft moeten nemen om staande te blijven en zoo den koers, de ervaring van rationeelen landbouw, is kwijtgeraakt."

Dat „goede landbouwcrediet" zal er nu immers komen. Waarom dan de verwachting van verzet?

Een bepaalde boekhouding, een bepaalde bedrijfscontrole, ja die heeft de Surinaamsche planter in de eerste plaats te leeren.

Om hem tot een bepaalde cultuur-methode te brengen zullen de personen, die door de landbouwcredietbank met de leiding belast worden, in landbouwkennis en ervaring ver boven hem moeten staan en zijn vertrouwen genieten.

De heer *Sibinga Mulder* — een der commissarissen

van de landbouw-credietbank — is een fel tegenstander van het verbouwen van meer dan één gewas op dezelfde onderneming. Zal nu aan de ondernemingen, die bij de bank om crediet aankloppen, de eisch gesteld worden om b.v. óf hun koffie, óf hun cacaocultuur er aan te geven, gesteld dat zij beide producten verbouwen? Natuurlijk zal de bank bij het verleenen van crediet niet uit het oog verliezen, dat ook ander geld dan het hare in de plantage steekt.

Wij voor ons vertrouwen dat de Surinaamsche planters zich spoedig aan den nieuwen toestand zullen aanpassen en dat zij niet *in massa* zullen behoeven opgeruimd te worden.

Ook de heer *Sibinga Mulder* wil ze — als we hem goed begrijpen — slechts *langzamerhand* zien verdwijnen.

* * *

Nog een enkele opmerking aan het adres van den heer *Sibinga Mulder*: in de Tweede Kamer zeide hij: „Ik heb indertijd, in het Indisch Genootschap sprekende, twijfel geopperd of in Suriname door middel van het stembiljet een 13-tal menschen bij elkaar is te krijgen van ruimen blik, onbevangen oordeel en durf om de Koloniale Staten, zoals ze zijn moeten, te vormen......”

Ook wij zijn van meening, dat de samenstelling van dit lichaam beter kon zijn, maar dient men niet in het oog te houden dat er ook hier velen zijn, die twijfel geopperd hebben of men door het stembiljet een 100-tal menschen heeft bijeengekregen van ruimen blik, onbevangen oordeel en durf om de Tweede Kamer, zooals hij zijn moet, te vormen?

Heeft men hier niet te doen met een fout, die overal aan het stembiljet kleeft?

Wij zullen dit overzicht eindigen met de woorden, waarmede de heer *Kleerekooper* zijn rede in de Tweede Kamer inleidde:...... „Wanneer men de geachte sprekers hoort, die evenals vorige jaren hun licht over deze begrooting lieten schijnen, dan krijgt men den indruk, dat Kamer en Regeering als geneesheeren in consult treden over den patiënt aan de overzijde van den oceaan. Men vraagt zich daarbij onwillekeurig af, of die doctoren, die niet bij machte blijken, den patiënt dicht bij huis in zijn economische crisis te genezen, wel aangewezen en geschikt zijn om dien verren zieke op een afstand soulaas toe te reiken.”

Een der resultaten van het consult was: de verlenging van het octrooi der Surinaamsche Bank bij Koninklijk besluit vast te stellen, omdat de Koloniale Staten de behandeling van het ontwerp hebben geschorst. Nogmaals spreken wij de hoop uit, dat de Regeering hiertoe niet zal komen, maar den weg volgen, door ons in ons nummer van 18 April aangewezen.

* * *

De dagbladen vermelden het overlijden op 24 April van *Dr. A. H. Pareau*, die op velerlei gebied werkzaam is geweest. Mogen wij hier in herinnering brengen, dat *Dr. Pareau* in 1897 een reis gemaakt heeft naar Suriname en reisschetsen heeft uitgegeven, die in 1898 bij W. P. van Stockum en Zoon te 's-Gravenhage zijn verschenen onder den titel *Onze West*. Het aardig geillustreerde boekje is nog steeds zeer lezenswaard.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Bandjar Negara. Deze plaats gaat vooruit — zoo juicht de *Oetoesan Hindia*. — Door den ijver van *Hadji Iksan*, de *S. I.* voorzitter en van *Tjokro aminoto* zijn de *S. I.* en de andere ingezetenen uit den dommel geschud. Elken Maandag en Donderdag worden er nieuwe *S. I.*-leden ingeschreven. Overal in alle dessa's en kampongs verrijzen vereenigingen. In kampong *Kaoeman* is de vereeniging „*Moerang-gaioel-Choeloek*” opgericht, die voor godsdienstonderwijs zal zorgen. *Batoer* en *Karang Kobar* hebben een bond van handelaren; en *Bandjar Negara* en *Dawoehan* hebben een vereeniging tot onderling hulpbetoon. Er wordt te *Petambakan* binnen kort een vergadering belegd, waarop over het plan gesproken zal worden een vereeniging van dessa-onderwijzers te stichten.

Is de S. I. het Indische volk? In *Het Vrijzinnig Weekblad* komt een artikel voor over de *S. I.* Zoo schrijft bovengenoemd blad: De schrijver ontkent daarin, dat de *S. I.* de Indische bevolking representeert en ontzegt *Hasandjajadingrat*, als *S. I.*-leider, het recht te spreken namens de bevolking, want, volgens den schrijver, is het er nog verre van, dat de geheele bevolking van Ned.-Indië lid der *S. I.* is.

Het is waar, dat de *S. I.* thans niet meer dan een millioen leden telt, maar waar is het ook, dat alle Inlanders, zelfs zij, die geen Moslemin zijn, zooals de Inl. Christenen van *Depok* en *Modjo Agoeng*, hun adhaesie betuigen, waar de *S. I.* er naar streeft ook hun geboorteland te ontwikkelen en aan het welzijn van den Inlander arbeidt. De S.D.A.P. in Nederland telt slechts 120000 leden, 1/50 van de bevolking van 6 millioen, toch spreken haar leiders „namens het volk”. Met hetzelfde recht spreken de *C. S. I.*-leiders namens de Inlandsche bevolking. Zoo besluit de *Oetoesan Hindia*.

Goed voorbeeld doet goed volgen. In hetzelfde blad wordt melding gemaakt van een bureau-oppasser van den postdienst op Madoera, die het kantoor binnen kwam met een brandend strootje in de hand. Een Europeesch postcommies gaf den man een klap in het gezicht. De oppasser zweeg en zette zich aan het afstempelen van stukken, want hij wist, dat de Europeaan een revolver bij zich droeg. Toch wrokte hij over den ondervonden hoon. Den volgenden dag was de postcommies nog kregel en voer tegen den oppasser uit. Bij dezen liep op het laatst de gal over en hij sloeg den „Toean” een gat in zijn hoofd. De verwonding bleek nochtans licht en na verbonden te zijn, zette de commies den arbeid voort. De Inlandsche beambte gaf zichzelf bij de politie aan, die hem in het gevang zette.

Behandelt men den Europeaan ook zoo, als hij een Inlander geslagen heeft? Heeft een Madoerees geen gevoel, geen moed? Heeft de Madoerees het Gouvernement geen diensten bewezen in Atjeh, in Boni, op Lombok, in den Java-oorlog? Rasgenooten, volgt de lessen uwer leermeesters op. Zijn deze lessen goed, handelt daarna. Krijgt ge les in klappen uitdeelen, toont u eveneens een bevattelijk en vlug leerling.

Verontwaardiging. Hetzelfde blad schrijft in een ander nummer het volgende: Er is een miniatuurveldslag geleverd vóór het postkantoor te Soerabaja. Een Indo-assistent tutoyeerde een Inlandschen collega, die daarop den Indo eveneens met jij en jou toesprak. „Zeg”, voegde de Indo den Inlander verbolgen toe, „laat dat amicale, je bent een Javaan.”

Je haren rijzen te berge, als je zoo iets hoort. De Javaan wordt toch nog als een minderwaardig mensch beschouwd. Kleine geschillen kunnen aanleiding geven tot groote. 't Is te hopen, dat de Chef van den Post- en Telegraafdienst deze zaak regelen zal. Bestaat er soms een staats- of bijblad, waarbij is vastgesteld, dat de Javaan U moet zeggen tegen den Europeaan? „Neen”, merkt de redactie in een noot op.

In de *Sinar Djawa* is een open brief opgenomen, gericht aan den officier van Justitie te Semarang, inhoudende de klacht van een mantri-verpleger van het Stadsverband aldaar. Een Europeesch verpleegster van dat Ziekenhuis heeft den Javaanschen verpleger en in hem de Javaansche natie beleedigd. Zij heeft den man toegevoegd: „Ach, wat weet jij. Jij bent een Javaan: en Javanen acht ik als mijn schoenen.” En *Aboe Bakar*, de verpleger, had niet de minste aanleiding tot dien hoon gegeven. De *Oetoesan Hindia*, deze gebeurtenis besprekende, voegt er aan toe: Wij, Javanen, hebben reeds drie eeuwen lang dergelijke beleedigingen te verduren. Drie honderd jaren achtereen zuigt men ons het bloed uit. Driehonderd jaren hebben wij ons half dood gewerkt voor vreemdelingen. Drie honderd jaren verkroppen wij ons hartzeer, omdat wij niet anders kunnen. Waar hebben wij de kracht dit nog langer te doen? Wij zweren een duren eed bij den naam onzer natie en verklaren dezen open brief niet ten einde te kunnen

lezen, zoo kookt en ziedt ons bloed. In den naam van het Javaansche volk smeeken wij God, den Heer, om vergelding. Geef, Heere God, den Vreemdelingen, die ons hoonen en verguizen, hun loon!

Woningverbetering. De bevolking van *Djokdja* ziet met beven en vreezen het jaar 1918 tegemoet — alzoo de *Oetoesan Hindia* — Dan krijgt de dienst der woningverbetering in Djokdja een nieuw arbeidsveld. De reparatiekosten kunnen bij dezen dienst worden geleend en in mindering terugbetaald. Maar in de te verschieten som zijn niet begrepen de kostprijzen van dakbinten en pannen. Is de geleende som opgebruikt vóór de verbetering aan de woningen volledig is aangebracht, dan wordt geen geld meer door het Gouvernement verstrekt en men is evenwel gehouden de verbeteringen voort te zetten. En om den dienst der woningverbetering ten eenemale onsympathiek te maken bij de bevolking, 't volgende: Dicht bij het station *Toegoe* staan twee Inl. woningen, die voor verbetering zijn aangewezen. Zij worden door de Staatsspoorwegen aangetrokken ter vergrooting van het stationsemplacement. Dit is den dienst der woningverbetering bekend. Desniettemin wacht deze dienst tot al de aangegeven verbeteringen zijn aangebracht. En dan eerst zal den bewoners aangezegd worden de huisjes te ontruimen.

Volksraad. De *Kaoem Moeda* publiceert de officieele candidatenlijst voor den Volksraad en merkt daarbij op: De Europeesche candiaten zijn alle vertegenwoordigers van groote ondernemingen of van het kapitalisme, wat den kapitalisten ten goede komt. Bij het stellen der Inl. candidaten is het anders toegegaan, als gevolg der politieke inzichten van de Inl. kiezers. De Inlandsche bevolking is heusch geen geluk te wenschen met haar volksleden. Van ambtenaren als vertegenwoordigers der Inlandsche bevolking in den Volksraad verwacht de S. I. niet veel.

De *Oetoesan Hindia* schrijft hieromtrent: De Volksraad komt vol regenten. Wat denkbeeld de Inl. leden van den Soerabajaaschen gewestelijken raad wel hebben van particulieren, blijkt uit den candidatenlijst voor den Volksraad. Het zijn allen Kromo-di-Ningrats of Kromo-Negoros. Men vindt geen enkelen Kromo-Soeto. Men leest niets dan Raden Mas Adipati Ario, Raden Toemenggoeng Ario, gepensioneerde Raden Mas Arios. Is het geen regent, dan is het toch een ambtenaar.

In een ander nummer schrijft laatstgenoemd blad *(Oetoesan Hindia)*: In gewesten, waar het zondige kapitalisme zich in al zijn macht doet gelden en het bestaan der Inlanders dreigt te vernietigen, hebben de leden der locale raden geen *S. I.*-leden candidaat willen stellen voor den Volksraad. Het lag voor de hand. Europeanen zijn het, die leden voor den Volksraad kiezen. Mijne heeren, moet de Volksraad komedie lijken in de oogen der Inlanders? — Zooals de suikerindustrie nu werkt, veroorzaakt zij verarming der bevolking, betoogde *Tjokroaminoto* op het tweede nationale congres: Op dezen dag van Hasan Hoesin gevallen voor de heerlijke zaak der Islam — aldus de *Oetoesan Hindia* — zweren wij te strijden voor de waarheid en onze rechten. Ons leven zelfs hebben wij daarvoor veil. Wij roepen tot de Regeering: Hoor de weeklachten van de bevolking in *Kediri*. De Regeering is verantwoordelijk voor het wel en wee der bevolking. Weet de Regeering niet, dat de bevolking van de afdeeling *Kediri* al haar sawahs en tegallans heeft zien overgaan in de handen der suikerfabrikanten en dat zij nu geheel afhankelijk is geworden van het kapitalisme? De pestziekte heeft twee lange jaren de bevolking geteisterd. De bevolking gaat gebukt onder den last van schulden door leeningen bij de woningverbetering. Waarom heeft de Regeering toegestaan, dat de gemeenteraad er de wegenbelasting heeft ingevoerd? Vergeefs is op de vergaderingen der Chineezen en op die der *S. I.* aan het licht gebracht, hoe zwaar de wegenbelasting drukken moest. De gemeenteraad was ziende blind en hoorende doof en heeft zich niet gestoord aan het billijke verzoek den aanslag in de nieuwe belasting te wijzigen naar de draagkracht der bevolking. De gemeenteraad heeft zelfs verklaard, al wie zich onwillig toont wegenbelasting te betalen, met alle gestrengheid te vervolgen. Nimmer nog heeft het Javaansche volk zich verzet tegen het opbrengen van belasting gedurende de eeuwen, dat de Nederlander hier gezag uitoefent, al is het anemisch doodarm. Maar nu is haar draagkracht reeds verre overschreden.

Door de suikerfabrieken. De *Oetoesan Hindia* schrijft verder: In de dessa *Koewarisan* (Keboemen) wonen twee Inlanders, wier *sawahs* en *tegals* door een suikerfabriek te koop gevraagd zijn voor *f* 2 per vierkante roe voor het aanleggen van een decouville baan. De dessalieden bedongen evenwel *f* 5 per vierkante roe sawah en *f* 7.50 per vierkante roe tegalgrond. Het schijnt, dat de fabriek last gegeven heeft aan haar slaven, die Europeesche en Inl. bestuursambtenaar zijn, de bezitters van die gronden te ,,bewerken'' in het voordeel der fabriek. In de maanden April en November van dit jaar (1917) hebben deze twee dessalieden allerlei onaangenaams ondervonden tengevolge van deze machinatiën.

Onlangs — schrijft hetzelfde blad *(Oetoesan Hindia)* — is ten huize van den assistentwedono van *Ngloewar* een schitterende fuif gegeven door de Europeanen van de onderneming *Medari*. Waarom juist ten huize van dezen ambtenaar? Och, een kind kan daarop het antwoord geven! De onderneming heeft in dat onderdistrict uitgestrekte gronden. De heeren zijn den assistent-wedono daar zeer erkentelijk voor.

WAT DE CHINEES VERTELT.

S. I. Naar aanleiding van de verzuchtingen in de S. I.-organen over onrecht en willekeur van Nederland en Nederlanders tegenover Ned.-Indië en de Indiërs worden in de *Bintang Soerabaja* de volgende opmerkingen gemaakt. Het volk, in den zin van de arbeidende klasse, is niet hetzelfde als de bevolking van een land. Een ieder, dus ook elke Inlander, zal graag zien, dat de welvaart in het land toeneemt. Maar hieruit volgt nog niet, dat de geheele Inl. bevolking, Mohamedaan, Christen of heiden het werkprogram van de S. I. onderschrijft. Klaagt de C. S. I. zelf niet, dat haar propagandisten in de Bataklanden niet slagen, dat de bevolking der Padangsche bovenlanden niets van de S. I. wil weten? Lezen wij niet dagelijks in de S. I. organen, dat de *S. I.* op Bali en op Java zelfs tegenwerking ondervindt van Inlandsche hoofden en Inlandsche ingezetenen? De *S. I.* speelt graag de ,,*wakil rajat*'' (de vertegenwoordigster van het Inlandsche volk). Het *Vrijzinnig Weekblad* heeft weten uit te lokken, dat de *S. I.* erkent als zoodanig te poseeren. Elk vermeend succesje van haar inmenging in 's lands aangelegenheden wordt aangedikt en den Inlandschen volke kond gedaan. Zoo vinden wij een staaltje van Boemipoetrasche politieke tinnegieterij in een der laatste nummers van de *Oetoesan Hindia*, alwaar het volgende: ,,De dessalieden van *Kranggan* zijn de *S. I.* te *Pati* dankbaar. Een *kali*, door de irrigatie gedempt, kan nu door de bemoeiingen der *S. I.* weer water afvoeren, zoodat de dessa in den regentijd niet meer geplaagd wordt door overstroomingen.

,,Die driehonderdjarige bloedzuigerij, die driehonderdjarige hoon en verguizing, dat aanroepen om vergelding van den Heere'', hoe vaak hebben wij dit niet gehoord. Het is een gevleugeld woord der *S. I.*, waarmede vaak en gaarne geïmponeerd wordt. Een oppasser komt rookende het kantoor binnen; een Europeaan wenscht niet getutoyeerd, een Europeesch verpleegster vindt een Inlandsch verpleger niet snugger. *Tirtodanoeredjo* vindt in deze futiliteiten aanleiding genoeg om er theatraal lustig eens mede te paradeeren met opgezette veeren en bloedrooden hanekam. Zoo wordt de schare *soedara's* geleid. En hitsen, neen dat doet de S. I. nooit! Hoort maar: ,,Een Inlander in kampong *Woepah* kreeg koorts'' — aldus de *Oetoesan Hindia*. — ,,Hem ontbraken de middelen om een obat te koopen en hij wilde zich daarom met een piso blati uit zijn lijden helpen. Zwaar gewond wordt hij nu in het Stadsverband verpleegd. Java is de grond der Javanen. Toch hebben

zij 't hier slechter dan alle andere rassen. Men zoekt dit wel eens te verklaren uit de omstandigheid, dat wij, Javanen, geen eigen koning hebben."

Verdeeling der Gelden. *Kèok* bespreekt in zijn *„Iseng-Isengs'* het denkbeeld van den heer P. J. Gerke, neergelegd in het weekblad *„De Taak"*, om ook de Inl. ambtenaren te doen treffen door de inkomstenbelasting en hen in dit opzicht op gelijken voet door den fiscus te doen behandelen als de Europeesche landsdienaren. *Kèok* becijfert op een totaal van 50 regenten op een gemiddeld inkomen van *f* 1200 's maands, d.i. een belastbaar inkomen van *f* 720000, een opbrengst aan inkomstenbelasting van *f* 32400, den aanslag berekend naar 4½ pCt. van het inkomen. De lagere Inl. ambtenaren worden hierbij nog buiten beschouwing gelaten. „Wij gaan hiermede accoord" — philosopheert *Kèok*, „gelijke monniken, gelijke kappen, *sama rata, sama rasa*". Maar........ ook dit voordeeltje wil *Kèok* op ethische wijze aanwenden en doen verdwijnen. Luistert maar! Dit geld kan het Gouvernement dan benutten om de salarissen te betalen van het personeel van twee nieuwe *H. I.* scholen. O, als de *Kaoem Moeda* en de *S. I.* maar op het laadje zitten!

De Suikerfabrieken. Dat de wegenbelasting zwaar drukt in een streek, nog kortelings en zoo langdurig door de pest geteisterd, zal niemand in twijfel trekken. Maar dit alles wordt in de *Oetoesan Hindia* als iets bijkomends behandeld. Haar aanval geldt in hoofdzaak het „zondig kapitalisme", in het bijzonder de ondernemingen, de suikerindustrie. Het gaat om de stelling: Het kapitalisme is den Inlander ten vloek. Komt er een suikerfabriek in een welvarende landstreek, dan verarmen de opgezetenen. Merkwaardig is evenwel, hoe een hooggeplaatst Inlandsch ambtenaar, die 20 jaren achtereen een der afdeelingen van Kediri bestuurt, zich hierover uitgesproken heeft. Er zijn suikerfabrieken in zijn regentschap. Onomwonden gaf hij als zijn meening te kennen: De bevolking ontvangt aan huur voor zijn gronden meer, dan deze zouden opbrengen als sawah of tegallan. De suikerfabrieken betalen steeds trouw de verschuldigde huurpenningen. Bovendien kan de dessaman al den tijd, door het in huur afstaan van zijn gronden voor hem vrijgekomen, door arbeid voor de fabriek of elders productief maken. Maar de ontvangen huurpenningen worden dikwijls verdaan, o.a. aan allerlei luxe, die de dessaman niet kende vóór het bestaan der onderneming. Dan komt hij bij de fabriek om voorschot; komt de dag der verrekening, dan is Leiden in last. Er zijn oneerlijke praktijken, waaraan de dessahoofden zich schuldig maken en waarvan de dessaman de dupe is. Trekt het bestuur hiertegen te velde, dan blijkt het succes van korten duur. Want spoedig herhalen zich de bestreden practijken of weekert een ander soort kwaad ten nadeele van den dessaman. En opnieuw worden waakzaamheid en energie van den bestuursambtenaar gevorderd. De wortel van alle kwaad zit in den dessaman zelf, zijn volslagen gebrek aan besef van de waarde van geld. Pennywise is hij eerst dan misschien, als hij voldoende onderwijs genoten heeft. De Inlandsche voormannen grijpen alles gretig aan, wat naar hun meening dienst kan doen in hun actie tegen het „zondig kapitalisme". Een staaltje: „Het Soerabajaasch Nieuwsblad" — aldus de *Oetoesan Hindia* — „heeft het reeds menigmaal gehad over de geestverschijning in het Societeitsgebouw Concordia te Soerabaja. Niet alleen de Inlandsche bedienden, ook verscheidene Europeesche leden der Societeit hebben den geest gezien en gehoord. De Inlandsche ingezetenen van het particuliere land Tandjong Anom, waarop de Societeit Concordia thans staat, herinneren zich, dat de toenmalige Chineesche landeigenaar het op zijn geweten heeft, dat zij van dat land zijn weggejaagd. Mogelijk heeft Tandjong Anom eenmaal een Chineeschen landheer gehad, die den opgezetenen zooveel misdaan heeft, dat hij zelfs geen rust in zijn graf vindt. O, stervelingen, gedenkt te sterven!"

Het politieke theater der Jong-Javanen benut nu ook geestverschijningen. Waarom niet? Het is de evolutie en het middel is classiek.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De toekomst van Spitsbergen.

Het Noorsche blad Tidens Tegn heeft een hoofdartikel gewijd aan de strijdvraag, die tusschen de groote oorlogsvragen heen, over Spitsbergen is opgekomen. 't Keurt de bemoeiing van Duitschland met 't groote IJszee-eiland af, 't meent dat Engeland echter gerust zijn tijd kan wachten, als 't weer vrij zijn meesterschap over de zee kan uitoefenen, zal 't Spitsbergen vraagstuk tusschen Noorwegen en Groot Brittanië af te doen.

Uit een economisch standpunt beschouwd zijn de belangen van deze twee landen er gelijk. Aardrijkskundig staan die van Noorwegen meer op den voorgrond en dit is officieel erkend. 't Is thans niet uit te maken welke voorrechten aan Noorwegen zijn toetekennen ten opzichte van de kolenvelden, maar deze mogen in geen geval zoo worden gesteld, dat zij afbreuk zouden doen, aan hetgeen als hoofdobject van Noorwegens buitenlandsche politiek moet gelden, het bewaren van de goede verhoudingen met Engeland.

Noorwegen zal dit ook tijdens den oorlog indachtig blijven, zoodat de Duitsche inmenging in de zaken van Spitsbergen niet kan worden aangemoedigd.

Aan andere bladen ontleenen wij nog 't volgende aangaande deze kwestie.

De Voss. Zeitung zegt dat 't tractaat van 1618, waarbij de Britten, Nederlanders en Denen de Walvischkust van Spitsbergen verdeelden, geen bindende kracht meer heeft, aangezien op de conferentiën van Christiania van 1910 en van 1914 Spitbergen door alle deelnemende mogendheden werd erkend als „niemands land."

De N. D. Zeitung wijst op de paragraaf in de Duitsch-Russische vredesovereenkomst, waarbij D. verklaart geen mogendheid te wilen uitsluiten van mededinging in Spitsbergen en niet meer te verlangen dan gelijke rechten voor allen, d.i. 't standpunt door D. ook in 1914 ingenomen op de conferentie van Christiania.

Een Duitsche koloniale school in Davos.

Sedert ruim een half jaar bestaat in Davos een kolonschool waar geïnterneerden voorbereid worden voor een toekomstigen werkkring in de tropen. 't Program van 't nu beëindigde wintersemester omvatte: wereldpolitiek, aardrijkskunde van Afrika, koloniale geschiedenis, landbouw en boschwezen, rechtspleging, financiën, geologie, handel, verkeerswezen, gezondheidsleer en zendingsgeschiedenis. Bovendien werden practische cursussen gegeven in: boekhouden en stenografie, en speciale taal cursussen in Engelsch, Turksch en Kisuaheli. De leeraars hebben meerendeels reeds ondervinding in de koloniën opgedaan.

Oproep tot den laatsten man.

Lloyd George heeft den volgenden oproep gericht tot de eerste ministers van de kroonkoloniën, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Z.-Afrika en Newfoundland.

Wij zijn getroffen door 't voortdurende nieuws der vorige week over den voorbeeldigen moed, waarmede de troepen uit de dominions de wanhopige aanvallen weerstaan hebben van de zeer in de meerderheid zijnde Duitsche krijgsmacht. De strijd wijst uit hoe 't Britsche rijk met recht trotsch kan zijn op al zijn zonen. Onze legers kunnen niet te veel van deze kranige mannen tellen.

Zooals reeds werd aangekondigd, hebben wij 't parlement verzocht machtiging te verleenen voor maatregelen om hier versche troepen op de been te brengen. Ik zou ook de kroonkoloniën willen oproepen om haar heldhaftige troepen te versterken, in zoo groot mogelijk aantal en in den kortst mogelijken tijd.

De worsteling is pas in haar aanvang en 't is onze taak te zorgen dat onze legers het maximum weer-vermogen krijgen, dat bereikbaar is. Geen maatregel blijve achterwege die bij latere toepassing te laat zou kunnen komen.

Voor dezen veldtocht moet tot den laatsten man opgeroepen worden.

De koning richtte zelf een soortgelijken oproep tot de vorsten en hoofden in Britsch-Indië.

Opstand in den opstand.

Wij hebben de lezers op de hoogte trachten te houden van 't proces dat zich in San Francisco afwikkelt en waarbij personen van zeer uiteenloopende nationaliteit op de bank der beschuldigden zitten. Een op ruimen voet opgezette poging om in Britsch-Indië een opstand te doen uitbreken, heeft Hindoes en Duitschers doen samenwerken, onze landgenoot Douwes Dekker heeft mede een rol gespeeld, eenige Amerikanen hebben uit avontuurlijken zin meegedaan. De samenzweerders zijn ook in Europa, in Indië en Japan aan den arbeid geweest, maar 't voornaamste tooneel van voorbereiding is toch Noord-Amerika geweest. De Amerikaansche regeering heeft er ten slotte een einde aan wenschen te maken, zij heeft de verdachten in staat van beschuldi-

ging gesteld wegens 't samenzweren op Amerikaanschen bodem tegen een bevriende natie. 't Proces duurt reeds maanden, beschuldigden en getuigen moeten van heinde en ver bijeen worden gebracht. De N. R. Crt. geeft in uitvoerige correspondentie-artikelen een overzicht van 't verloop van 't geding en juist had 't blad weer drie dier correspondentiën kunnen publiceeren, toen de telegraaf 't bericht bracht van een tragisch tooneel in 't groote treurspel. Uit vroegere mededeelingen was reeds bekend hoe velen van de conspirateurs niet bestand zijn gebleken tegen de verleiding van de hun — vooral uit de Duitsche kas — mild toevloeiende sommen. Enkelen maakten er goede sier van in groote Europeesche steden, anderen werden verdacht van een aardig kapitaaltje in veiligheid te deponeeren. Bij 't proces zijn hierover ook treffende feiten aan 't licht gekomen, en zoo stonden zij die eenmaal samen voor eenzelfde zaak ijverden als onderlinge aanklagers van misbruik en verraad tegenover elkander. Hoe fel de nijd geweest is heeft zich nu op zich sterke wijze geuit. Toen 't hof opstond om de zitting te sluiten schoot Ram Singh, een der hindoe-beschuldigden, op Ram Chandra, mede beschuldigde, die ernstig gewond neerviel en kort daarna overleed. De officier van 't hof schoot daarop op Singh, die dadelijk morsdood was. 't Spreekt van zelf dat eenige opschudding ontstond, deze bleef echter zonder verdere gevolgen.

Naar erbij gevoegd wordt, waren de samenzweerders verbolgen op Chandra, omdat hij geld, voor de revolutionaire propaganda bestemd, ten eigen nutte had bestemd. Hoe Singh aan 't automatisch pistool gekomen is, kon niet opgehelderd worden. Zelfs deze onderlinge moordpartij maakt echter geen einde aan 't proces, daar en toch nog 30 beschuldigden overblijven.

In de VIIIe correspondentie in de N. R. Ct. van 25 April (Avondbl.) wordt aangegeven dat er voor Nederlandsch-Indië evenveel reden zou bestaan om een rechtsgeding in deze zaak in te zetten als voor N.-Amerika 't geval is geweest. Wat door Starr Hunt, Theodor Helferich en de firma Behn Mayer te Batavia geconspireerd is, speciaal in verband met het Maverich avontuur zou inderdaad reeds genoeg zijn om aanleiding hiertoe te geven. Wij knippen dit gedeelte, als hoogst interessant voor onze landgenooten, uit die correspondentie.

,,Evenzeer als de thans terechtstaande Hindoes, Duitschers en Amerikanen tegen zich de beschuldiging hebben hooren uitspreken, dat zij hebben getracht de Amerikaansche neutraliteit in gevaar te brengen evengoed hebben allen, die direct of indirect betrokken zijn geweest in de Maverich-kwestie, wetende, welke oogmerken men voorhad met dat schip, zich schuldig gemaakt aan het pogen de Nederlandsche neutraliteit in gevaar te brengen. Dit werd op het proces in kwestie in geen onduidelijke bewoordingen gezegd. Trouwens, de Nederlandsch-Indische regeering heeft zich elken dag laten vertegenwoordigen op het rechtsgeding en een volledig verslag van alles wat daar behandeld werd, het doen en laten van Helferich c. s. incluis zal weldra berusten in de archieven dier regeering.

Men is onder de Nederlanders te San Francisco benieuwd welke stappen er door Buitenzorg zullen worden genomen om een herhaling van zulk een flagrante schending van onze neutraleiteit te voorkomen en men is ervan overtuigd, dat het document, dat de regeering zal worden toegezonden aan duidelijkheid daaromtrent niets te wenschen zal laten.''

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniale Studiën.

Afd. 9 van den eersten jaargang (welke met deze afl. compleet is) van ,,Koloniale Studiën'', heeft den volgenden inhoud: De zoutregie, door W. van Braam. — De coprahandel in verband met het voortduren van den oorlog, door B. Streefland. — De vertegenwoordiging der Inlanders, door Dr. Radjiman. — Een weldaad voor Bantam, door Dr. R. Broersma. (Bespreking van de nieuwe bevloeiingswerken bij kampong Pamarajan aan den Tjoedjoeng, ongeveer tien kilometer ten noorden van Rangkasbitoeng). — Staats- of particulier bedrijf, door S. Snuijf (Handelt over de Landsdrukkerij te Batavia). — Geneeskundige verzorging der Inlandsche arbeiders, door L. Koperberg. — Over het belang van de verhooging der werkbaarheid van de Javanen in dienst van de landbouwindustrie der bergcultures en de middelen om haar te verkrijgen, door C. M. Hamaker. — Kamers van Landbouw, door Mr. H. H. Reijers. — Persoverzicht. — Kroniek. — Boekbespreking.

Tropenhygiene.

Tropenhygiene. Populaire voordrachten, door P. C. Flu, arts. Gebruikt als leidraad bij het onderwijs in de hygiëne aan de Bestuursschool te Weltevreden.

Dit boek kan, volgens een aankondiging in bovengenoemd Nr. van Koloniale Studiën, ook buiten het onderwijs veel nut stichten; zij, die iets kunnen doen tot verbetering van de hygiënische toestanden van den inlander, zullen hier nuttige wenken en practische oplossingen voor moeilijkheden vinden. Na een inleiding worden in afzonderlijke groepen telkens eenige ziekten behandeld, gegroepeerd in hoofdzaak naar de wijze waarop de besmetting plaats vindt, en hoe ze bestreden kunnen worden. Verder handelt het geschrift o.m. over drinkwatervoorziening, afvoer van faecaliën enz., terwijl het besloten wordt met gegevens over de hygiëne van de voeding en het klimaat.

De Ingenieur.

No. 17 van dit weekblad bevat eene geillustreerde beschrijving van Java's grootste suikerfabriek Djatiroto, door K. Kroitzsch (verslag van eene excursie der afdeeling Ned.-Indië van het Kon. Instituut van Ingenieurs en de Technische Vereeniging ,,Midden-Java'', 28—30 Aug. 1917).

Midden-Celebes-Expeditie.

Onlangs verscheen (bij E. J. Brill te Leiden) het vierde, tevens laatste, deel van het standaardwerk van den heer E. C. Abendanon m.i., getiteld: Geologische en geographische doorkruisingen van Midden-Celebes (1909—1910), met bijdragen door J. H. Kruimel, Prof. S. J. Vermaes en Prof. Dr. M. Weber.

Dit deel bevat de volgende hoofdstukken: XVIII. De bouwsteenen van Midden-Celebes. — XIX. Historische geologie van M. C. — XX. Tektoniek en morphologie van M. C. — XXI. Eenige natuurwetenschappelijke bijdragen betreffende M. C. — XXII. Gegevens en beschouwingen betreffende de economische geographie en geologie van M. C. — XXIII. Historische cartographie van Celebes. — XXIV. Over de beteekenis van den naam Celebes. Tal van platen en kaartjes vergezellen den tekst van dit hoogst belangrijk boekwerk.

Handel en Bedrijf.

In het Nr. van 18 April een kort artikel (met kaartje) over de inlandsche rubbercultuur in Djambi, welke door onoordeelkundige behandeling van de inlandsche belanghebbenden achteruit dreigt te gaan en schade doet aan den goeden naam, welke onze rubbercultuur op de buitenlandsche markten verworven heeft. In een naschrift wijst een deskundige de middelen aan, die z.i. tot verbetering kunnen leiden.

Verder bevat dit Nr. een overzicht van het verslag van onzen consul W. P. Montijn te Winnipeg, getiteld: Canada, een afzetgebied voor Nederlandsche en Ned.-Oost-Indische voortbrengselen.

De Katholieke Missiën.

Afl. 6 van jaarg. 43 bevat een artikel (dat vervolgd zal worden) over de Missie op de Kleine Soenda-eilanden ten tijde der Portugeezen, door Pr. J. van Cleef. Enkele toegevoegde illustraties hebben geen betrekking op den tekst.

Indologenblad.

Het Nr. van 25 April is goeddeels gevuld met bijdragen (van M. P. E. de Man, W. J. Leyds en K. W. L.

Bezemer) over de opleiding van den Indischen administratieven dienst, ook naar aanleiding van den bekenden Open Brief der 18 oud-Indische hoofdambtenaren. Verder deelt de heer M. J. van Mook een en ander mede over het „Indonesisch Verbond van Studeerenden", waarin men leest, dat deze vereeniging zich geleidelijk uitbreidt, dat waarschijnlijk in Aug. a.s. te Wageningen een congres zal worden gehouden en dat zij het plan heeft opgevat om een maandblad uit te gaan geven.

In- en Uitvoer.

In het jongste Nr. van het weekblad „In- en Uitvoer", het eerste gedeelte eener beschouwing over het eiland Sumatra. Nadat schr. heeft gewezen op de wenschelijkheid om de benaming „Buitenbezittingen" in onbruik te doen raken, nu allerwege ons gezag daadwerkelijk is gevestigd, treedt hij in eene korte historische beschouwing, welke een beeld geeft van de snelle economische ontwikkeling van Sumatra. In een volgend Nr. zal schr. — het stuk is onderteekend v. d. W. — eenige aanteekeningen van economisch aardrijkskundigen aard geven.

De Tropische Natuur.

Inhoud van afl. 1 van jaarg. 1918: Een paar kilometer geologische wandeling door het Tjisokangebied, door Dr. L. G. den Berger. — Indische duinplanten (met ill.) — De zaagvisch (met ill.), door P. van Oije.

Buiten. Geïllustreerd Weekblad.

Het Nr. van 27 April bevat het slot der beschrijving van de gebouwen (bestaande en niet meer bestaande) te Amsterdam, welke aan de tijden der Oost-Indische Compagnie herinneren en behoorden aan de in die stad gevestigde „Kamer." Interessante afbeeldingen vergezellen ook nu weer den tekst.

Bijdragen en Mededeelingen Historisch Genootschap.

In deel 39 (1918) [1] der Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht publiceert de heer Fr. Oudschans Dentz onder het opschrift „Suriname vóór de verovering door Abraham Crijnssen", in de Engelsche taal eene „Description of Guiana", omstreeks 1667 door den majoor John Scott geschreven en gedrukt in 1887 ter gelegenheid van de „Venezuela-British Boundery Case". De heer O. D. verrichtte met deze heruitgave zeker een verdienstelijk werk, in de eerste plaats omdat het stuk van majoor Scott (dat o.a. weer enkele aanvullingen bevat betreffende de bijzonderheden onzer kennis van de verovering van Paramaribo in 1617) hier te lande weinig bekend en wellicht in het geheel niet te krijgen is en in de tweede (doch voornaamste) plaats omdat de heer Dentz op het stuk een reeks aanteekeningen (in de Hollandsche taal) van zijn hand laat volgen, die de gegevens van majoor S. allerbelangrijkst aanvullen. In een register op de eigennamen bracht de heer Dentz bovendien de belangrijkste zaken in het opstel meer naar voren.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

In afl. 4 van den 2en jaargang o. m.: De Mataramsche vorsten (vervolg), door Surya Ningrat (met portret van Z. H. den Sultan van Jogjakarta). — Veeteelt in Keboemen, door E. Schmülling (met ill.) — Een groot vraagstuk, door A. le Clerq (over het gebrek aan personeel bij verschillende diensttakken). — Een Eden in West-Java. Buitenzorg (slot). (met afb.).

Tijdschrift voor Economische Geographie.

De dubbele Maart-April afl. van dit maandschrift is geheel gewijd aan een economisch-geographische en -historische studie van Prof. Dr. H. Blink over Sumatra's Oostkust in haar opkomst en ontwikkeling als economisch gewest.

Verduidelijkt door tal van afbeeldingen en enkele kaartjes schetst Prof. Bl. na een historische inleiding, met gebruikmaking van de jongste gegevens, achtereenvolgens de natuurlijke gesteldheid des lands en de bevolking van S. O. K., om daarna uitvoerig stil te staan bij de zaken, die tot de snelle economische opkomst van het land hebben bijgedragen (in de eerste plaats natuurlijk de tabakscultuur). De verdeeling in paragrafen en de uitvoerige inhoudsopgave vergemakkelijken het zoeken naar een bepaald onderwerp, in deze eerste monographie van Sumatra's Oostkust, ten zeerste.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 17: De ontwikkeling van de Ned.-Indische nijverheid gedurende den oorlog (No. 4 der Publicaties van de Afd. Nijv. en Handel van het Dep. van L., N. en H.) — De rubber-industrie op de tweede Nederlandsche jaarbeurs. — De koffiecultuur, door J. Hagen, besproken door v. R. — Begrooting van Ned.-Indië voor 1918. — Uitvoer van Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Onze Missiën in Oost en West.

Aldus de titel van een nieuw, naar het schijnt nog weinig bekend zendingstijdschrift der Indische Missie-Vereeniging, dat elke drie maanden verschijnt en waarvan onlangs het derde Nr. is ingekomen.

Uit den inhoud vermelden we: Onze missiën in Oost- en West-Indië. I. Het Apostolisch Vicariaat van Batavia. II. Het Vicariaat van Suriname in West-Indië. III. de missie van Curaçao. Enz. (Afl. 1). — Artikel 123 van het Regeerings-Reglement van Ned.-Indië, door W. H. Bogaardt. — Het onderwijs in de Java-missie. — Indianen (in Suriname), door J. Franssen. — Over animisme op de Kei-eilanden, door H. Geurtjens (Afl. 2), — Indianen (van Suriname) en de Eerbiedw. Pater Donders, door J. Franssen. — Dwars door Borneo, door Pater Albertus. — Het missiewerk op Borneo, door Dr. J Smit (No. 3).

Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië.

Van den 45en jaargang (1916) van dit jaarboek verscheen het eerste deel der Verhandelingen met den volgenden inhoud: De vulkaan Woerlali op het eiland Dammer, door G. A. F. Molengraaff. — Gesteenten van het eiland Moa, door H. A. Brouwer. — Geologie van een gedeelte van het eiland Moa, door H. A. Brouwer. — A new species of fossil Pentacrinus from the East-Indies, by F. Springer. — Gesteenten van Oost-Nederlandsch Timor, door H. A. Brouwer.

De Hollandsche Lelie. Indisch Nummer.

Het Nr. van 17 April j.l. van dit weekblad bevat uitsluitend Indische bijdragen, als: Kartini-meisje, door M. C. Kooij van Zeggelen. — Ochtendgloren. Gedicht van Noto Soeroto. — Over Batik-kunst, door van Uchelen. — Doerga's dochteren in ons tropenland, door Cli de Halt. — Het werk van Mevr. N. Stokvis-Cohen Stuart, arts te Semarang (met portret), door M. C. Kooij van Zeggelen. — Verdwaald in Atjeh's woeste binnenlanden; Het karakter van de Atjehsche vrouw in den oorlog, enz., door Boeloeh Perindoe.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

[1] Op blz. 173 vgg. met aanvullingen en verbeteringen op blz. 411.

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieëlen middenstand, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Exportblad, Indië, Ons Land, Ned.-Indië Oud en Nieuw.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; De Sumatra Post; De Sumatra Bode; Suriname; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Banier; De Ind. Gids; Neerlandia; Koloniaal Tijdschrift; Vrede door Recht; Onze Vloot; Ons Leger; Maandblad voor Vrouwenkiesrecht; Theosophisch Maandblad; Korte Verslagen van de Verg. der Tweede Kamer der Staten-Generaal; Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad; Brochures, enz., benevens een Bibliotheek.

Mededeelingen.

Van de Redactie-Commissie:

JAVAANSCHE KUNSTAVOND ter viering van het tienjarig bestaan van den Javanenbond „Boedi Oetomo", op *20 Mei a.s.*, ten 8 ure, in Diligentia (niet in 't Gebouw der Theosof. Ver.).

Uitvoering van een of meer **Javaansche muziek-, dans- en tooneelstukken**, of fragmenten daarvan.

O.a. zullen gegeven worden:

1. **Demonstratie van gebruiken op den Javaanschen Verzoeningsdag. Angkloongmuziek.**
2. **Een Wajangvertooning (Javaansch Schimmenspel).**
3. **Een strijd tusschen een ksatrijo en een boeto, symbolen van het Edele en het Demonische, in dans gestyleerd.**
4. **Karakterdans (Praboe Kelono, personificatie v. IJdelheid en Trots).**

Toegangsbewijzen à *f* 2.50 (m. inbegrip v. sted. bel.) vanaf 1 Mei te verkrijgen in „Diligentia".

Plaatsbespreking vanaf 18 Mei van 10—12½ en 2—5 uur.

DE FEESTCOMMISSIE.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending van candidaat-notarissen ter plaatsing bij het Departement van Financiën te Batavia.

Voor een viertal candidaat-notarissen, bij voorkeur met eenige praktijk, bestaat gelegenheid om in aanmerking te komen voor uitzending naar Nederlandsch-Indië ter plaatsing daar te lande bij het departement van Financiën op eene aanvangsbezoldiging van *f* 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands.

Bij gebleken geschiktheid, ijver en goede plichtsbetrachting wordt gemelde bezoldiging na twee jaren dienst verhoogd tot *f* 375 (driehonderd vijf en zeventig gulden) 's maands, terwijl een jaar later — bij gebleken geschiktheid — benoembaarverklaring en aanstelling tot commies-redacteur op laatstgenoemde bezoldiging kan volgen, waarbij de tijd, gedurende welken dat inkomen te voren is genoten, medetelt voor de toekenning van de volgende en laatste van de twee tweejaarlijksche verhoogingen van *f* 125 's maands, verbonden aan genoemde betrekking.

De hoogste bezoldiging van den commies-redacteur bedraagt alzoo *f* 500 (vijfhonderd gulden) 's maands.

Zij zullen op de ranglijst worden geplaatst onder den jongsten op het tijdstip van hunne plaatsing bij het departement van Financiën in dienst zijnden gediplomeerden ambtenaar ter beschikking.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van *f* 1250 (een duizend tweehonderd vijftig gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat, en bedragende *f* 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, en

d. voor gehuwden uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De mogelijkheid bestaat, dat aan ervaren candidaat-notarissen, en indien de aard van de door hen verrichte werkzaamheden daartoe inderdaad aanleiding geeft, reeds dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging dan *f* 250 's maands kan worden toegekend.

Op de uit te zenden personen zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz., ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indische dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksch pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging gedurende 24 maanden genoten of gedurende 36 maanden genoten, al naar gelang die bezoldiging *f* 1000 of minder, dan wel meer dan *f* 1000 heeft bedragen.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één procent van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift (te adresseeren aan de 9de Afdeeling van het Departement) te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van hun diploma als candidaat-notaris, zoomede — indien zij eene betrekking bekleeden — van eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden.

In het adres moet worden gemeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 19 April 1918, No. 91).

Ingezonden.

Belangstelling in, en bekendheid met de Koloniën.

O n b e k e n d h e i d m e t o n z e K o l o n i ë n is oorzaak, dat:

A. 1°. Zeer vele Nederlanders verzuimen zich daar een beter bestaan te verwerven, dan zij dit hier te lande vermogen;
2°. Zij hier voor zich zelf en anderen de arbeidsmarkt bederven;
3°. Hun arbeidskracht onttrekken aan landen, die deze meer behoeven dan Holland.

B. 1°. Het Nederlandsche kapitaal belegd wordt in buitenlandsche fondsen, terwijl in de koloniën het vreemde kapitaal binnendringt;
2°. Afnemers in de koloniën, de door hun benoodigde producten en grondstoffen in het buitenland bestellen;
3°. Kapitaalgebrek een snelle ontwikkeling van den kolonialen landbouw, nijverheid, handel en industrie in den weg staat.

V e r s p r e i d i n g v a n k e n n i s o m t r e n t o n z e k o l o n i ë n kan o.a. geschieden door:

a. Het doen vervaardigen, en vertoonen van koloniale films in inrichtingen, die door het groote publiek bezocht worden,
b. Het doen opnemen in de dagbladen van berichten en schetsen het leven en werken in de koloniën betreffende,
c. Het veelvuldig doen plaatsen van Nederl.-Indische foto's in geïllustreerde bladen,
d. Het houden van permanente en temporaire tentoonstellingen,
e. Het subsidieeren van opvoeringen van koloniale tooneelspelen en het toekennen van belooningen aan de auteurs daarvan,
f. Het instellen van lectoraten in Maleisch, Javaansch en Soendaneesch aan alle Universiteiten en Hoogescholen van Nederland.

Den Haag. G. H. ROLL.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Handwerklessen.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☛ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás" te Curaçao. Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.